

P / R / K

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Kontroly inspektorátu práce

Mgr. Daniel Vejsada | 11.12.2019



PRAHA | BRATISLAVA | OSTRAVA

www.prkpartners.com

Úvod do kontrol OIP

- / v oblasti zaměstnanosti provádějí kontroly **oblastní inspektoráty práce (OIP)** místně příslušné dle pracoviště, na kterém má být kontrola provedena (nikoliv dle sídla zaměstnavatele)
- / kontrolní pravomoc přešla v roce 2012 z Úřadu práce ČR, ten dnes kontroluje pouze několik specifických oblastí (např. týkající se rekvalifikací apod.)
- / částečně mají také **kontrolní pravomoc v této oblasti celní úřady**, které mohou kontrolovat v oblasti zaměstnávání cizinců (často provádějí kontroly společně s OIP)
- / řízení nicméně vede vždy místně příslušný OIP, nadřízeným orgánem je Státní úřad inspekce práce se sídlem v Opavě
- / kontroly jsou prováděny **na základě kontrolního plánu** (a v rámci kontrolních akcí) **nebo na základě podnětu** (nejčastější situace)

Statistiky - pracovní vztahy a podmínky

Výroční zpráva za rok 2018

- / provedeno celkem **5 063** kontrol
- / nejčastějším důvodem kontroly byl podnět, celkem **2 899** kontrol bylo provedeno na základě **4 021** podnětů, nejčastěji v oblasti odměňování (nedodržení zaručené mzdy, nevyplacení mzdy)
- / celkem bylo uloženo **1 168** pokut v celkové výši **38.650.600,- Kč**
- / průměrně tedy skončí pokutou cca každá 4-5 kontrola
- / nečastější podněty v oblasti zpracovatelského průmyslu, maloobchodu a velkoobchodu, administrativních a podpůrných činností, ochranných a hlídacích služeb, agentur práce, ubytování, stravování a pohostinství, stavebnictví a dopravy - více než **62 %** všech přijatých podnětů.

Statistiky - zaměstnanost

Výroční zpráva za rok 2018

- / provedeno celkem **8840** kontrol
- / bylo podáno **1 777** podnětů, nejčastěji upozorňovaly na nelegální práci
- / celkem bylo uloženo **1 854** pokut v celkové výši **197.953.000,- Kč**
- / průměrně tedy skončí pokutou cca každá 5.-6. kontrola
- / nejčastěji zjištěnými cizinci byli v roce 2017 občané **Ukrajiny** (2873 osob), **Vietnamu** (285 osob) a **Moldavska** (197 osob) – v posledních 3 letech výrazný nárůst u cizinců mimo EU
- / nejvíce podnětů ve zpracovatelském průmyslu, ubytování, stravování a pohostinství, velkoobchodu a maloobchodu a stavebnictví

Kontrola - právní úprava

Obecná právní úprava

Kontrolní řád (KŘ) – zák.č. 255/2012 Sb., účinný od 1.1.2014

Přestupkový zákon – zák. č. 250/2016 Sb., účinný od 1.7.2017

Správní řád (SŘ) – zák. č. 500/2004 Sb. zejména základní zásady

Kontroly OIP

Zákon o inspekci práce (ZoIP) – zák.č. 251/2005 Sb. - § 5-9

Zákon o zaměstnanosti (ZoZ) – zák.č. 435/2004 Sb.- § 125-138 (řada § zrušena po účinnosti kontrolního řádu)

Nový přestupkový zákon

Nový zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky

- / je účinný od 1.7.2017
- / tento zákon již nerozlišuje přestupky fyzických osob a správní delikty – obě kategorie budou nadále označovány **pouze jako přestupky**
- / podle tohoto zákona tak budou projednávány i přestupky právnických osob (současné správní delikty)
- / správní řád bude pouze podpůrný - bude se aplikovat v případech, které přestupkový zákon neupravuje a také jeho základní zásady
- / napravuje nedostatečnou situaci v oblasti správních deliktů – správní řád byl pro oblast správního trestání nevyhovující
- / judikatura ESLP dovodila, že pro správní trestání je nutné aplikovat stejné principy, jako pro trestní řízení – správní řád ale obdobnou úpravu neobsahuje – bylo nutné řešit judikaturou a analogií

Zaměstnavatel jako účastník řízení

Procesní postup

1. Kontrola (oblastní inspektoráty)
 - a. Provedení kontroly na pracovišti
 - b. Protokol o výsledku kontroly – nápravná opatření
 - c. Námitky proti protokolu

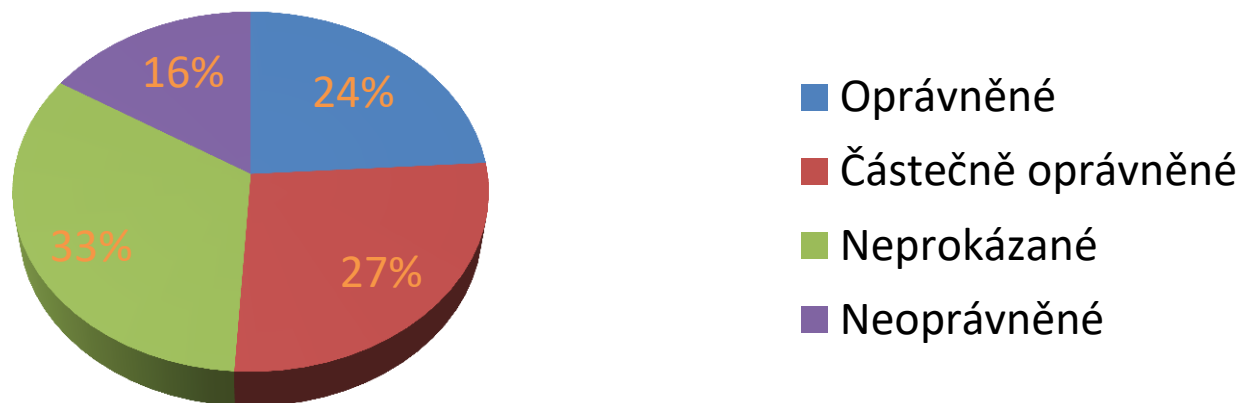
2. Přestupkové řízení
 - a. Správní řízení I. stupně - uložení pokuty za přestupek (oblastní inspektoráty)
 - b. Odvolání (SÚIP v Opavě)

3. Soudní přezkum rozhodnutí o uložení pokuty
 - a. Žaloba proti rozhodnutí (krajské soudy)
 - b. Kasační stížnost (Nejvyšší správní soud)

Podnět ke kontrole

- / kdokoliv může podat podnět k zahájení řízení, domnívá-li se, že byl spáchán přešupek, správni orgány a PČR mají povinnost oznámit
- / spadá-li podnět do působnosti OIP, musí jej prověřit a tedy provést kontrolu
- / pokud o to oznamovatel požádá, musí jej OIP do 30 dnů vyrozumět, zda zahájil řízení nebo zda k tomu nezjistil důvody

Oprávněnost podnětů



Zahájení kontroly

Zahájení upraveno v § 5 KŘ a 7 ZoIP

- / lze zahájit nutným úkonem (např. nákupem zboží)
- / musí být s některou z těchto osob:
 - s členem statutárního orgánu kontrolované osoby (**KO**)
 - se zaměstnancem KO
 - s jinou fyzickou osobou, která KO dodává nebo dodala zboží nebo ho od ní odebrala či odebírá, anebo jí poskytuje nebo poskytovala služby nebo její služby využívala či využívá, případně se na této činnosti podílí nebo podílela (tj. OSVČ)
 - s jinou přítomnou osobou (tzv. povinná osoba)
- / **kontrola může být zahájena bez přítomnosti KO či jejího zástupce**

Oprávnění inspektora dle KŘ (§ 6 až 8)

- / přizvat fyzickou osobu k účasti na kontrole pro dosažení jejího účelu
- / vstupovat do staveb, dopravních prostředků, na pozemky a do dalších prostor s výjimkou obydlí, je-li to nezbytné k výkonu kontroly
- / požadovat prokázání totožnosti přítomných fyzických osob
- / provádět kontrolní nákupy, odebírat vzorky (pouze nezbytně nutné množství), provádět měření, prohlídky
- / **požadovat poskytnutí údajů, dokumentů a věcí vztahujících se k předmětu kontroly nebo k činnosti KO** (dále jen „podklady“); v odůvodněných případech může kontrolující zajišťovat originální podklady
- / pořizovat obrazové nebo zvukové záznamy
- / v míře nezbytné pro kontrolu užívat technických prostředků KO
- / vyžadovat další potřebnou součinnost od KO a přítomných osob

Oprávnění inspektora dle ZoIP (§ 7 a 9)

- / ověřovat totožnost přítomných fyzických osob
- / dotazovat se **zaměstnanců KO** bez přítomnosti dalších osob, zástupce odborů na záležitosti související s vykonávanou kontrolou
- / nařizovat provedení měření, prohlídek, zkoušek nebo revizí (v nezbytných případech)
- / nařizovat zachování místa úrazového děje v původním stavu až do skončení šetření o pracovním úrazu nebo po dobu nezbytnou k zadokumentování místa úrazového děje
- / rozhodnout o zákazu používání objektů, zařízení, postupů, pracovišť, prostředků, látek nebo materiálů, které bezprostředně ohrožují BOZP
- / vydat rozhodnutí o zákazu práce přesčas, práce v noci, práce zaměstnankyň a mladistvých zaměstnanců
- / ukládat kontrolované osobě opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole a určovat přiměřené lhůty k jejich odstranění
- / vyzvat KO aby se dostavila na inspektorát a poskytla údaje nebo projednala výsledky kontroly

Povinnosti inspektora dle KŘ (§ 9)

- / **zjistit stav věci v rozsahu nezbytném** pro dosažení účelu kontroly a v závislosti doložit kontrolní zjištění potřebnými podklady,
- / **šetřit práva a oprávněné zájmy KO**, přítomných osob i třetích osob
- / předložit KO nebo přítomné osobě pověření ke kontrole, a na požádání též další dokument, který dokládá, že se jedná o osobu uvedenou v pověření ke kontrole
- / vydat potvrzení o zajištěných originálních podkladech, a pomínou-li důvody jejich zajištění, neprodleně je vrátit
- / **umožnit KO účastnit se kontrolních úkonů** při výkonu kontroly na místě, nebrání-li to splnění účelu nebo provedení kontroly
- / vyhotovit protokol o kontrole a doručit jeho stejnopis KO
- / **povinnost mlčenlivosti** o všech skutečnostech, i po skončení (§ 20)

Dle § 8 ZoIP má inspektor povinnost informovat zástupce zaměstnanců (zejm. odbory) o zahájení kontroly, jestliže u KO působí

Práva a povinnosti kontrolované osoby dle KŘ (§ 10)

Povinnosti KO

- / umožnit a vytvořit podmínky k výkonu kontroly
- / poskytnout součinnost odpovídající oprávněním inspektora (to platí i pro přítomné osoby)
- / na požádání podat ve lhůtě určené inspektorem písemnou zprávu o odstranění nebo prevenci nedostatků zjištěných kontrolou

KO je oprávněna

- / požadovat po inspektorovi předložení pověření ke kontrole a dalšího dokumentu, který dokládá, že se jedná o osobu uvedenou v pověření ke kontrole
- / namítat podjatost inspektora nebo přizvané osoby
- / seznámit se s obsahem protokolu o kontrole
- / podávat námítky proti kontrolním zjištěním uvedeným v protokolu

Kontrola - protokol

O výsledku kontroly je pořízen protokol

- / neřeší se spáchání přestupku, jde “jen“ o popis zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označení právních předpisů, které mohly být porušeny
- / seznámení KO s obsahem protokolu, předání stejnopisu (obvykle zasláno do datové schránky)
- / **protokol musí být přezkoumatelný, resp. uvedená kontrolní zjištění musí být přezkoumatelná**, tj. musí zde být uvedeno, jakým konkrétním způsobem mělo dojít k porušení právních předpisů
- / **protokol o kontrole je nejdůležitějším dokumentem pro případné navazující přestupkové řízení, pro OIP je základní zdrojem informací**
- / vyhotovuje se ve lhůtě 30 dnů ode dne provedení posledního kontrolního úkonu, ve zvláště složitých případech do 60 dnů

Kontrola - vypořádání protokolu

Již v rámci vypořádání protokolu je na místě, aby se kontrolovaná osoba bránila proti zjištěným nedostatkům v postupu inspektorátu

Námítky proti kontrolnímu zjištění

- ✓ do 15ti dnů ode dne doručení protokolu o kontrole (může být stanovena lhůta delší, obvykle tomu tak nebývá)
- ✓ námítky se podávají písemně, musí z nich být zřejmé, proti jakému kontrolnímu zjištění směřují, a musí obsahovat odůvodnění nesouhlasu s tímto kontrolním zjištěním
- ✓ vedoucí kontrolní skupiny může námítkám vyhovět
- ✓ nedojde-li k vyhovění ve lhůtě 7 dnů ode dne jejich doručení, vyřídí je nadřízená osoba kontrolujícího ve lhůtě 30 dnů ode dne jejich doručení tak, že jim vyhoví, částečně vyhoví, nebo je zamítne

Kontrola - námitky

- / v případě, že protokol obsahuje **skutkové nesprávnosti nebo chybně interpretované skutečnosti, je důležité podat námitky**
- / současně je nutné podat námitky v případě, že **zásadní skutečnosti pro posuzovanou záležitost nejsou v protokolu vůbec uvedeny** – ať už proto, že nebyly zjišťovány nebo byly opomenuty (obojí je porušením povinnosti inspektora)
- / **není nutné předkládat důkazy k tvrzením** - vhodné pokud jedná o pouze o několik málo dokumentů s jasným významem pro věc
- / pokud námitky podány nejsou, bude k tomu přihlíženo v následujícím řízení, že kontrolovaná osoba skutečnosti v protokolu nezpochybňovala - označení následných argumentů za účelové
- / námitkám je nutné věnovat pozornost – tvrzení KO **v celém řízení musí být jednotná**, nemělo by docházet k pozdějším změnám
- / naopak **není nutné se v námitkách blíže věnovat právní argumentaci**, byť doporučujeme nesouhlas s právním hodnocením také zmínit

Přestupkové řízení - I. stupeň

- / **zahájení řízení** probíhá na základě **doručení oznámení o zahájení řízení kontrolované osobě** (nebyl-li vydán příkaz) – kontrolovaná osoba se stává obviněnou osobou
- / **lhůta pro vydání rozhodnutí** je nejpozději **do 30 dnů** od zahájení řízení (případně **do 60 dnů**, pokud je potřeba nařídít ústní jednání, provést ohledání, předvolat svědky atd.) – v praxi více než rok
- / řízení je písemné, ústní jednání **ústní jednání na požádání obviněného**, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv nebo i bez žádosti je-li to nezbytné pro zjištění stavu věci
- / v praxi by ústní jednání **mělo být nařízeno vždy** – nařízení jednání je často obsaženo již v oznámení o zahájení řízení – pozor na případná přehlédnutí
- / jednání **může proběhnout i bez účasti obviněného**, pokud se nedostaví bez náležité omluvy nebo s tím vysloví souhlas

Přestupkové řízení - I. stupeň

- / **důkazními prostředky** jsou zejména **listiny**, ohledání, **svědecká výpověď** a znalecký posudek
 - důkazním prostředkem v přestupkovém řízení **nemůže být záznam o podání vysvětlení z průběhu kontroly** (sporné)
 - ne zcela jasná možnost použití protokolu o provedení kontroly
 - **důkazy označenými účastníky není správní orgán vázán**, avšak je povinen je provést, pokud je to potřebné ke zjištění stavu věci
 - zásada volného hodnocení důkazů
- / v praxi je dobré požadovat výslech inspektorů – často si nepamatují průběh kontroly a jednotlivé detaily, lze zpochybnit závěry protokolu
- / lze zvážit i výslech obviněného (u PO statutárních orgánů) jako důkazu – OIP nemusí provést
- / k zjištění stavu věci lze užít všech vhodných důkazních prostředků, které nebyly získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy

Přestupkové řízení - I. stupeň

Práva obviněného – právnické osoby

- / právnická osoba se stává obviněnou, jakmile vůči ní správní orgán učiní první úkon v řízení
- / dokud není pravomocným rozhodnutím o přestupku vyslovena vina, hledí se na právnickou osobu jako nevinnou – platí i pro jednání v rámci řízení
- / v pochybnostech je nutné rozhodnout **ve prospěch obviněného** – správní orgán je přitom odpovědný za prokázání všech rozhodných skutečností
- / obviněná právnická osoba má právo nevypovídat, nesmí být nucena k výpovědi nebo doznání – bude se aplikovat pravděpodobně na statutární orgány, ale **nikoliv už na zaměstnance právnické osoby**
- / obviněnému může být uložena povinnost **poskytnout záruku za splnění povinnosti, která může být v řízení o přestupku uložena**

Přestupkové řízení - I. stupeň

Odpovědnost právnické osoby

- / právnická osoba odpovídá ze přestupek, je-li jednání fyzické osoby, která spáchala přestupek, přičitatelné právnické osobě
- / zákon stanoví okruh osob, jejichž jednání je přičitatelné – jedná se zejména o statutární orgány, zaměstnance atd.
- / obsahuje ale například také „fyzickou osobu, kterou právnická osoba používá při své činnosti“ a „fyzickou osobu, která plní úkoly právnické osoby“ – je otázkou, zda to budou i subdodavatelé (OSVČ)
- / pro odpovědnost PO není nutné zjistit konkrétní FO, zejména pokud ke spáchání přestupku došlo při činnosti právnické osoby

Zproštění odpovědnosti

- / právnická osoba se zproští odpovědnosti pokud prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možné k požadovat k zabránění přestupku – nelze se zprostit, pokud zanedbala kontrolu nebo nepřijala nutná opatření

Přestupkové řízení - I. stupeň

Promlčení

- / přestupek za nějž lze uložit sankci přesahující 100.000,- Kč (všechny přestupky v oblasti zaměstnanosti) se promlčuje v době 3 let
- / v případě některých úkonů v řízení (zejména oznámení o zahájení řízení) se promlčecí doba přerušuje a začíná běžet nová – **nejpozději zanikne odpovědnost za přestupek za 5 let**

Správní tresty

- / za přestupek lze uložit (i) napomenutí, (ii) pokutu, (iii) zákaz činnosti, (iv) propadnutí věci nebo (v) zveřejnění rozhodnutí
- / zákaz činnosti a zveřejnění rozhodnutí lze uložit pouze v případech, kde to zákon výslovně stanoví – v oblasti zaměstnanosti se zatím neobjevilo v rámci prvních novelizací
- / při ukládání trestu se zejména přihlédne k povaze a závažnosti přestupku a také k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem – zákon vyjmenována pouze příkladně

Přestupkové řízení - I. stupeň

Přitěžující okolnosti

- / spáchal přestupek tak, že využil něčí bezbrannosti, podřízenosti nebo závislosti na jiné osobě,
- / spáchal více přestupků,
- / spáchal přestupek opakovaně,
- / spáchal přestupek na dítěti, osobě těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí.

Polehčující okolnosti

- / spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela naplněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, nebo překročil meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost,
- / napomáhal k odstranění škodlivého následku přestupku nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu,
- / oznámil přestupek správnímu orgánu a při jeho objasňování účinně napomáhal

Přestupkové řízení - I. stupeň

Účast poškozeného

- / poškozeným je osoba, které byla přestupkem způsobena škoda nebo na jejíž účet se pachatel bezdůvodně obohatil
- / může požadovat uhrazení náhrady škody nebo vydání bezdůvodného obohacení přímo v rámci řízení o přestupku
- / poškozeným může být i zaměstnanec, pokud mu přestupkem zaměstnavatele byla způsobena škoda
- / ne každá finanční újma zaměstnance v důsledku přestupku je ovšem škodou – například se nelze domáhat zaplacení neuhrazené mzdy v rámci řízení o přestupku
- / lze si nicméně představit **v případě přestupku porušení rovného zacházení** – soudy dovodily, že pokud je se zaměstnancem zacházeno nerovně (například mu nebyl vyplacen bonus), má nárok na náhradu škody ve výši ušlého plnění – vymáhání přes řízení o přestupku může být pro zaměstnance jednodušší

Přestupkové řízení - I. stupeň

Rozhodnutí o přestupku

- / po provedeném dokazování vydá správní orgán rozhodnutí o přestupku
- / lze rozhodnout také příkazem bez provádění dokazování – proti tomu je přípustný odpor, kterým se příkaz ruší a proběhne standardní řízení – nelze uložit následně vyšší trest
- / alternativou je také příkaz na místě, kterým lze rozhodnout v případě, že obviněný souhlasí s tím, že spáchal přestupek – lze uložit pokutu až do 10.000,- Kč
- / vydaný příkaz na místě je nicméně pravomocným rozhodnutím, proti kterému již nejsou přípustné opravné prostředky – **POZOR** na vedlejší důsledky, správní rozhodnutí mohou být závazné i pro soudy
- / v případě, že nedošlo ke spáchání přestupku, správní orgán řízení usnesením zastaví

Přestupkové řízení - I. stupeň

Narovnání

- ✓ dohoda mezi obviněným a poškozeným, jestliže obviněný prohlásí, že spáchal přestupek, nahradí poškozenému škodu a složí k rukám správního orgánu peněžitou částku určenou k veřejně prospěšným účelům
- ✓ nelze v případě, že by to bylo v rozporu se veřejným zájmem – pravděpodobně bude přicházet do úvahy u přestupků poškozujících zaměstnance, nikoliv stát (např. nelegální zaměstnávání)

Podmíněné upuštění od trestu

- ✓ od uložení trestu lze podmíněně upustit a uložit, aby ve stanovené lhůtě byla nahrazena způsobená škoda poškozenému, pokud je samotné projednání přestupku dostatečné – jinak se uloží správní trest

Upuštění od trestu

- ✓ lze upustit, pokud pro nápravu postačuje již samotné projednání

Další postup po uložení pokuty

Odvolání proti rozhodnutí o uložení pokuty

- / lze podat **odvolání** do 15 dnů
- / rozhoduje SÚIP (odkladný účinek) a do 30 resp. 60 dnů (v praxi déle)
 - potvrdí a odvolání zamítne
 - zruší a zastaví řízení
 - zruší a vrátí věc správnímu orgánu, který jej vydal
 - změní nebo změní jeho odůvodnění

Správní žaloba

- / do 2 měsíců ke KS (nemá odkladný účinek, na návrh lze přiznat)
- / zruší a věc vrátí inspektorátu k dalšímu řízení
- / může rozhodnout o upuštění nebo snížení sankce
- / žalobu odmítne

Kasační stížnost

- / k NSS do 2 týdnů (nemá odkladný účinek, na návrh lze přiznat)

O krok napřed

nejen v pracovním právu



Chcete být spolu s námi **o krok napřed**?

Sledujte nás na LinkedIn!



P / R / K

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PRK Labour Law

Děkuji za pozornost



PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

daniel.vejsada@prkpartners.com

Jáchymova 26/2, 110 Praha 1

Tel.: + 420 221 430 111



CHAMBERS
EUROPE
AWARDS
for Excellence
2014
WINNER



Získáte vše. Samozřejmě.
Bez kompromisů.

www.prkpartners.com